

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 11. tripartita. De Evangelio Dominicæ Septuagesimæ. Simile regnum cælorum Patrifamilias, qui exiit primo mano conducere operarios in vineam suam. Prima pars docet, Deum esse Patremfamilias, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

ventoſa vanitate, ſed ſolida veritate. Immo paulatim factum eſt, ut illa doctrina quæ antea ad eò viſis videbatur, poſtmodum tanto conſenſu recipere- tur, ut jam omnium aliarum ſcientiarum forma fieret & regula, lydiuſq; lapis quo aurea veritas ab adulterina diſcerneretur. Etenim nulla ſcientia, nulli libri, nulla aſſertio, nulla Philoſophia recipitur, quæ doctrinæ Apoſtolice vel ſcripto, vel traditione acceptæ non conſentiat.

3. Dicamus tertio, volucres cæli hic poſſe dici omnes pios, quia terrenis cor & mentem erigentes, quantum poſſunt, in ſublime ſerunt, & ad cæleſtia aſpirant. Hi ſunt qui cum Apoſtolo poſt Philipp. 3. ſunt dicere: *Multi ambulant inimici cruci Chriſti, qui terrena ſapiunt quorum Deus vult eſſe, quorum ſua interit, quorum gloria in conſuſione ſporum, Noſtra autem converſio in cæleſti.* Itaque triplicis generis homines poſſumus diſtinguere. Alij enim repunt ſuper terram, inſtar ſerpentis terræ incubant, terrens inſubiant, & terrâ paſcuntur. Hi ſunt Gen. 3. ſerpenti eibus, cui dicitur: *Terram comedet.* Alij quaſi piſces in mari, volutant, vitij & voluptatibus hujus vitæ immerguntur quaſi aquis delicioſis, nec tamen requiem reperiunt, ſed amaritudinem inquietam, vel inquietudinem amaritudinem, ſed & poſtmodum infernalis ætus eos æternum deſtituit, & in ſeclum abſorbet. Alij denique abſtrahunt ſe ab aquis & voluptatibus hujus ſæculi, ne mergantur & pereant; in terra quoque mente & corde non hærent, quia ſciunt ſe ad ſublimiora natos, ſciunt & retia, & laqueos, & eſcas fallaces ſpargi in terra; ideo aſſumunt pennas, & à terra ſe elevant, in arborem ſinapis volant, ejus granis paſcuntur, ejus ramis delectantur, ibi cantillant & requieſcunt. Hos vocamus volucres, cæli. Tales ſunt multi Religioſi, Sacerdotes, Virgines, Viduæ, aliqui etiam conjugati pietati dediti.

Atque rami varij in quibus quieſcunt, ſunt hi diverſi Eccleſiæ ſtatus, in quibus ſecundum vocationem ſuam piè & cum tranquillitate bonæ conſcientiæ converſantur: ſcilicet Religio, Sacerdotium, Cælibatus, Viduitas, Conjugium, Iterum, rami in quibus volitant & paſcuntur, divina Sacramenta ſunt, quæ pie frequentant. Iterum, rami in quibus lubenter agunt, ut grana colligant meditatione eſt ſacrarum ſcripturarum, & divini verbi, collectio, vel auditio, in quo invenitur granum interius cor accendens, contritionis lacrymas educens, medelam malis interioribus aſſerens. Iterum, rami in quibus verſantur, ſunt omnia pietatis opera, oratio, jejunium, elemoſyna, & ſimiles alijs amplexu ſuaviſſimo bonorum operum, ab his progredientes quaſi germen ſacrum. Hac omnia habent ſe ut rami in charitate & humilitate radicati, in his gloriari poſſunt, piſi laudem Deo omnium bonorum auctori referentes, quaſi aves in ramulculis cantillantes. Denique, rami in quibus volitant, ſunt merita Chriſti, merita beatorum, merita totius Eccleſiæ quibus communicant, in

Qui ſunt Eccleſia rami.

quibus etiam protectionem reperiunt à pluvijs & procellis, ab accipitribus infernali, & rapacibus avibus.

Concluſio
Sed concludamus, & ad Chriſtum vota converſam. Tu Domine, qui nos ad regnum cælorum vocaſti, ad regnum gratiæ in præſenti vita, ad regnum gloriæ in futura, quique hoc regnum grano & arbori ſinapis hodie aſſimilare voluiſti: fac ut ſimus inter volucres cæli, ſuper terram & mare ſeculi volitantes lubenterque hujus arbori & ejus ramis inſidentes; ut granum humilitatis, granum charitatis, granum veræ pietatis, granum compunctionis & contritionis corde colligentes, maſticantes, comedentes, interius accendamus interius paſcamur, interius ſapore percipiamus. Donec tandem in æternitatis horto & paradifo, plenius de te nobis reſici regni tui delicioſo fruſtu, in grano ſinapis modo abſcondito. Fac ut de te nobis tunc geminas alas (contemplationis & amoris, intellectus & voluntatis) expandere inſtar volucrum, ad perfectè volandum in te per viſionem, ad perfectè quieſcendum in te per fruitionem ad perfectè laudandum te per cantus æterni ſuavitatem interminabilem.

DOMINICA SEPTUAGESIMA. LECT. II. tripartita.

Simile eſt regnum calorum Patrifamilias, &c. Matth. 29.

PARS I.
Nomen Patrifamilias non incongruè Deo tribuitur, quia habet homines & Angelos ſua poteſtati ſubjectos, tum ut filios, tum ut famulos & ſervientes: illosque inſtar Patrifamilias ſua regit ſapientia, ſua alit providentia, ſua coercitæ auctoritate, ſua in officio continet juſtitia. Poſſumus autem triplicem familiam Dei diſtinguere. Prima eſt regnans in cælis, quam adipe fru- menti ſatiat, nulliusque rei indigam eſſe ſinit, ſed bonorum omnium ſuorum facit eſſe conſortem; ita ut cuiusque de illa familia merito dicere poſſit: *Fili tu ſemper motum es & omnia mea ſua ſunt.* Hanc non amplius vult eſſe inquietam aut laborioſam, ſed pacatam, ſecuram, omni benedictione repletam, in ſui viſione lætantem, in ſui amore & fruitione quieſcentem. Hanc veſtit, in ſui amore & auro, aut gemmis; ſed immortalitate gloria, & incorruptione. Hanc ſic regit, ut omnes ſuum conſenſu, promptiſſima obedientia, gaudio & alacritate maxima ſibi ſerviant & obediunt, ſine tædio, ſine labore, ſine invidia & emulacione. An non hac ordinatiſſima familia eſt, adeo amabili & admirabili ſcedere ſub tanti Patrifamilias regimine coadunata? Merito eam ad jugem laudem invi- tat Pſaltes, rationem adjuſgens: *Quia confortavi ſeras portarum tuarum, benedixi filijs tuis in te, poſui ſines tuos paci, & adipe frumenti ſatiasti. Secunda ejus familia eſt illa quam in inferioribus terræ toris.*

locis castigat, & purgat ad tempus, quia neglexit ea quae sui erant muneris: Sicut prima latantium est, sic & haec gementium quia ibi non nisi dolor & gemitus, non nisi poena & cruciatus, donec perfectillime purgati latantium fratrum consortio adfocientur. Interim non deserit eos, tum quia per Angelos quandoque visitat, & solatur: tum quia per fratres p̄fices, adiuvari finit, ut poenarum tempus citius finiatur, tum quia fidem, spem, charitatem eis subministrat, datque certitudinem liberationis, qua eos patientia alit.

Merito ergo hi censentur de familia eius, cum erga eos non solum se gerat ut Iudicem, sed etiam ut Patrem: & licet ad tempus ab eius conspectu sint religati, illi tamen postmodum sunt aeternum coniungendi. Non sic de illis dicendum est, qui perpetuis sunt additi poenis, quia in aeternum eos a se abiecit, nec puni iustitiam Patris, sed instat inimici & uitioris. Proinde illis congruit illud, *Plaga inimici percussit te, castigatione crudeli propter multitudinem iniquitatum tuarum. Quid clamas super contritione tua? Inaniabilis est dolor tuus. Propter avara peccata tua fecit haec tibi. Non ergo amplius eos agnoscat ut suos, de quibus alibi dicit: Nescio vos discite de me operari iniquitatis. Tertia familia est adhuc operantium in terris, qui quia agunt in medio utriusq; distae familiae, etiam aliquid participant de utraque, quandoque enim letantur cum superis, quandoque gement cum aliis; quandoque prosperitate sublimantur, quandoque aduersitate deprimuntur, quandoque in pace sunt & libertate, quandoque in luctu agunt & egestate. Interim eos regit, eis providet, eorum curam habet paterno affectu hic bonus Pater familias, deo eis dicitur. *lacta super Dominum curam suam, & ipse se enerviet.* Nempe, sicut familia totam curam iactat super Patrem familias, ut de domo sua ad libitum disponat: ita homines praecipuam corporis & animae curam in illum iactare debent, cui dicit Sapiens: *Tua autem Pater providentia ab initio cuncta gubernat.* Neque tamen ob id quispiam otiosus manere debet: sed sicut filii familias Patri relinquentes praecipuam curam domus (quam per se ordinat auctoritative, & aliis petenda imperat) parati sunt ad eius nutum in his quae praescripserit, ut utilitatem familiae: Sic & nos a Deo onus & opus impositum graviter & prompte implere debemus, cum tamquam supremum Ordinatorem, & provisorum humillime & obedientissime agnoscentes. *Fidels obediens nescit moras, ignorat tarditatem praeripit precipientem, parat oculos ut sui, aures auditus, linguam voci, manus operi, pedes itineri, totum se colligit, ut imperantis impleat voluntatem.**

Itaque hic Paterfamilias describitur hac in parabola curam habens, ut operarios mittat in vineam suam, proviso eis alimento & mercede. Unde ad hunc scopum, egreditur mane, hora tertia, sexta, nona, undecima. Vineae eius est Ecclesia, in qua alibi dicit se edificasse murum & spem, turrim & tor-

cular, magnamque illius se gessisse curam, & ad amalle in collo & loco uberi plantatam. *Vinea facta est dilectio in cornu, silo olei.* Murus & sepes eius est protectio Angelorum contra incursum ferarum, demonis scilicet & vitiorum, qui tamquam aper de sylva & singula ferus eam depascere & demoliri iugiter conatur. Turris est providentia specialis Dei, & sublimis doctrina, qua protegitur, munitur, & ad caelum usque extollit veterem, contra haereses firma, contra errores incursum circumvallata. Torcular multitudo est Sacramentorum & sacrificiorum, quibus Jesu Christi sanguis exprimitur; vel potius in torculari crucis expressus olim, in hoc iterum recolligitur, ut vinum propinetur Fidelibus. Habet & torcular aliud, scilicet martyrium, quo uva pretiose exprimitur, ut serviat instar libamini facti sanguis eorum mensae Domini, unde Apostolus: *Ego enim iam delibor* (hoc est, in sacrum libamen Deo sanguinem mox profusus sum) *& tempus resolutionis meae in facit.* Haec porro vinea torpalmites produxit, quot huc usque sanctos protulit: & eos in finem usque saeculi proferte non cessabit, rore caeli rigua, & Spiritus S. calore fecunda. Eget autem & operarios, qui eam continuo colant. Primarii autem operarii sunt illi qui in Ecclesia verbo & opere laborant, docentes alios fideliter & graviter laborare. Hi etiam custodes vineae dicuntur, nam de illis verum est illud *Posuerunt me custodem in vineam.* Per hos omni tempore vinea a Patrefamilias colitur, hoc est, a Patre aeterno, & a Christo, qui dicit: *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* Nemo potest operari nisi per ipsum, nemo nisi ab ipso ad hoc electus, idcirco iterum alibi dicit: *Non vos me elegistis, sed vos elegi, ut eam, & fructum afferatis. Fructus vester maneat.* Neque vero operarii fideles unquam defuerunt huic vineae, neque unquam deerunt, ut quia iste Paterfamilias exit omni hora, ut aliquos eligat & conducat. Quapropter *Sanctus Gregorius & alij Patres* varias huius parabola horas, intelligunt varias mundi aetates, ita ut mane mundi fuerit ab Adam usque ad Noe, hora tertia à Noe usque ab Abraham, hora sexta ad Abraham usque ad Moysen, hora nona à Moysen usque ad adventum Domini, hora undecima ab adventu Domini usque ad finem mundi. Sic primo per Patriarchas, deinde per Prophetas, postea per Apostolos, dum plebis suae mores excoluit, in vineae suae cultura laboravit. Ac modo per Apostolicos viros, sive per Apostolorum successores undique missos, eam excolere censetur, & propagare. Extendit enim usque ad Indos, Japonas, Peruanos antea incultos & incognitos, propagines vineae suae magno cum fructu, magno cum gaudio. Strenui huius vineae cultores fuerunt, Xaverius, Capistranus, Alphonsus à Rosa, & multi alii sanctitate & sapientia praestantissimi, in barbaras Regiones pro salute animarum penetantes.

De his recte intellexeris illud. *tres Angeli veloces Operarii ad gentem convulsam ad laceratam, ad populum serventem Ecclesiam*

conclusio

ser. 30.

Operantium hic in terra.

Psalm. 14.

Sap. 14.

Bern. ser. de obed.

Vinea est Ecclesia.

1. sal. 8.

2. sal. 79.

4. ad Tim.

Obervariis

Ecclesia

1. can. 5.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

1. can. 15.

294
vocat
Angeli
I/a. 18.

vibilem, post quem non est alius, ad gentem expecta-
tam & conculatam, cuius diripiunt flumina ter-
ram eius. Quos hic operarios vocat parabola, qui-
bus dicitur: *ite & vos in vineam meam*, hos ibi An-
gelos vocat propheta. & illis nomine Dei dicitur: *ite
Angeli veloces ad gentem conculsam & laceratam*:
Quasi dicat: *ite ad vineam inculcam, conculatam
& feris, expectantem nihilominus adventum ve-
strum, ut excolatur, & ferat fructum*. Sic terra arida
dicitur expectare pluviam, & arua spinosa expecta-
re manum extirpantis, ideo & Christus dicitur: *Ex-
pectatio gentium*. Hi autem Evangelici Opera-
rii ibi Angeli vocantur, tum propter excellentiam mi-
nistrii, tum propter puritatem vite, tum propter
celerem promptitudinem obedientie. Ipsi enim a
Deo missi alacriter tendunt in remotas illas Orien-
tis & Occidentis regiones, non querentes minera-
lia auri, & argenti, aut lapides pretiosos ibi abun-
dantes, sed solum querentes ibi vineam Domini
plantare, propagare, ad producendum verum fru-
ctum secundum reddere; & *Populum terribilem*,
hoc est ferocem, barbarum, & incultum ad Christi
fidem adducere; ut iam fiant electi palmites, qui
jacebant inter vepres & sentes, a spiritibus immu-
dis conculcati.

PARS II.
Vnaqu-
que ani-
ma est
vinea in
particu-
lari.
Dent. 32.

Alterum, sicut Ecclesia universalis vinea est
Christi, ita quælibet anima particularis e-
jus est vinea. Vinea utiq; in secundo Ecclesia hor-
to per baptismum plantata, sanguine eius frequen-
ter irrigata, celestis gratie imbre & rore complu-
ra, ut fructum maturum producat, vinum amoris
& devotionis, non vnam acerbam peccati, de qua
dicitur: *Vina coram, & vinum fellis & botrus amarissi-
mus, de vinea Sodomorum vinea eorum, & de sub-
urbanis Gomorha*. Ut autem vinea fructum non
silvestrum & amarum, sed suavem & pergratum
ferat, opus est multiplici cura. Multiplicique labo-
re; sic etiam ut anima ferat fructum celestem &
divinum.

7.
Vitis cir-
cumfo-
dienda,
sic & a-
nima.

Primo quidem vitis circumfoditur, & sterco-
ratur, ut felicius crescat, & fructificet uberius. Nam
quod dicebat Hortulanus hero suo de ficu infu-
diuosa quam volebat excindi, etiam de vite verum
est: *Dimitte adhuc illam & hoc anno, usque dum
foliam, & mittam sterco, &c.* Fossio autem hæc
circa vitem nostram fit per ferum examen consci-
entiae, quod totam invertit terram cordis, ut quod
infra erat clausum, aperiat, & quod occultum
manebat, fiat manifestum, ut fit in fossione. Fit au-
tem fossio facilius, dum pluvia præcessit quæ ter-
ram irrigaverit; fit & facilius feliciusque examen
istud peragitur, dum divina gratia irab cor irri-
gaverit, quem & quandoque sequitur pluvia la-
chrymarum vitis huius radicem irrigans. Stercora-
tio autem fit per humilitatem & confusionem,
dum omnes nostræ miserie, & sordes humili a-
gitatione simul aggerantur super cor, & erubescen-
tiam pariunt ac pudorem. Sic enim anima purifi-

Examen
conscien-
tia est
fossio.

catur, impinguatur, melioratur, iuvaturque ad
producendum humilitatis & respicientie fru-
ctum.

Secundo, Vitis refecari solet & putari, ne silve-
stris efficiatur, & ut fructus plus afferat: ideo enim
putata refecata fructificat amplius, & conservatur
melius, quia virtus radicis ad pauciores palmites
transmittitur, & ita magis unita majorem habet
vigorem. Sic superflua refecanda sunt ab anima,
ut tota virtus ejus in Deum tendat, ut intellectus,
abjectus superfluis cogitationibus, de Deo cogi-
tet, voluntas ejus dilectionem querat, memoria
eius recordationem fovcat; sicque tota anima in
primariis potentis, quasi suis palmitibus fructifi-
cet uberissime, nec silvestrat infructuose, dum ad
multa se spargit per vagam cogitationem, per van-
nam dilectionem, per superfluum recordationem.
Amputanda igitur sunt occupationes nimie lu-
jus sæculi, delectationes prævæ carnis & mundi,
suggestiones malignæ diaboli: hæc enim omnia
impediunt, & suffocant perfectum fructum vineæ
Dei, & non nisi palmita luxuriantes produciunt
servientes igni. Et quidem Vinetores certum ha-
bent putationis tempus, nobis autem illud est to-
ta vita nostra, sic enim ait Sanctus Bernardus: *No-
bis fratres, semper est putationis tempus, sicut semper in Cant.*
*est opus. Scrutemur vias nostras, & studia nostra, &
in eo se qui que judices proficisci, cum non in voverit
quod reprehendas, sed cum quod invenerit, repre-
henderit. Nempe quantumlibet quis perfectio-
ni studeat & puritat, semper eget purgatione,
semper putatione; quia aliqui inuiles palmites
semper repullulant penitentia ferre circumci-
dendi.*

2.
Vitis pu-
tanda, sic
& anima

Tertio, Vitis debet ad palum alligari, ne vel suo
pondere, vel ventis agitata in terram conuatur, sed
hac alligatione erecta in altum latumque crescat, gauda
Hac de re sic loquitur D. Zeno in Psalm. 79. *Pal-
palo, sic &
mes in serobem demittitur, ut animatus ibidem nu-
anima-
ariatur: auxiliare illi necessario lignum jungitur,
cuius tutela defensus sese sustollat. At ubi ad leue-
rit in vitem perfectam, vni omnes crines luxuriosos
solvantur, tuncque nodus adstringitur, ne à ligno à
quo portatur, vel cuius ductu in uberes fructus
longius inuisitata producit, vi aliquam separatur.
Tunc solemniter plorans, elumit imbre suo ro-
rat, & statim oculus apertus solis radiata procedunt,
quibus subiecti ac sese commendantes fructus sequa-
tes arripiunt, quos solum ardore, pluvia, ventique
exarcentio provolvunt, & ad maturitatem perdu-
cunt. Hæc ille, eleganter totam vitis debet de-
scribens originem, progressum, perfectionem,
quæ omnia vineæ spirituali optime congruunt.
Nempe illa ut fructificet, eget auxiliariis ligni col-
ligamento, quia cruci debet adherere & crucifi-
xi, eger ardore solis, hæc est gratia Spiritus
sancti: debet exceri imbris & ventis, ærum-
nas debet perpeti variasque adversitates, sic glo-
riolius provehitur; hæc fructificat uberius, &
pretiosa*

pretiosa humilitatis serobe assurgens, per patientiam & longanimitatem in sublimem sese extolens.

4. *Nobilissima planta vite nobilior est, fecundior, ditior, dum recte excolitur, & quamdiu in radice sua vivit, nulla vero contemptibilior, si a sua radice separatur. Sic nihil nobilius est anima quamdiu in radice charitatis vivit; potestque dicere quod olim vitis in parabola descripta in lib. fertur respondisse: Numquid possim deserere vinam meam, quod lasificat Deum & homines desinet cetera signa promoveri? Nempe huic radici charitatis inherens fructum meriti producit acceptissimum apud Deum. E contra vero si a radice separatur charitatis, instar ligni vitis contemptibilis est, & ad nihilum valet, nisi ut in ignem mittatur, & ardeat. Et hoc est quod dicitur: Facilius est sermo Domini ad me dicens: Fili hominum quid fiet de ligno vitis? Numquid tollatur ut ex eo fiat opus quodcumque, &c. Ecce igitur datum est in istam.*

5. *Postremo dicamus, in omni agricultura genere nihil ita assiduum laborem & curam desiderare atque vineam, quia & in autumno, & in hyeme, & in vere, & in aestate industriam aliquam & curam possit. Nam finita vindemia recedunt palmetes, terra refoditur, sepes renovantur, sustentacula novapariantur. Cum vero incipit pullulare, pampini purgantur, folia superflua excinduntur. Cum maturaverint botri, magnus in vindemiando labor est. Sic in anime cultura & custodia continua opus est vigilia & labore, ut fructum dignum proferat, & fructus ille maneat. Propterea unusquisque salutis anime sue sollicitus merito potest illud usurpare: Vineam meam coram me esse, sive ut septuaginta Interpretes legunt: Vineam mihi meam in conspectu meo. Quasi dicat: Habeo semper prae oculis illam, ut colam, ut custodiam, ut inspiciam cuncta quibus indiget, aut quae illi prodesse valent. Illius nunquam obliviscor, sed vigilanter eam refeco, fodio, purgo, colligis, sepio, irrigo, stercoro, & ex omni parte collustris & circumspicio. Hoc unicum meum negotium est: haec unica cura ut fructum ferat, cetera non curo. Hoc ipsum est, inquit S. Greg. coram se ambulare, quod de mysticis animalibus dicit Ezech. hoc est sibi metipsum absentem non esse, sibi metipsum attendere. Omnis enim iustus qui vitam suam aspexit sollicitus, & diligenter considerat quantum quiescat in bono crejet, aut forte quantum a bono decreverit iste quis se ante seponit, coram se ambulat, quippe qui vigilanter videt, an surget, an desinat. Quaeque vero custodiam sui negligit, & discurrere qua loquitur, qua cogitat, vel despicit, vel nescit, coram se esse non ambulat, quia qualis sit in moribus suis ignorat. Talis etiam non potest dicere: Vineam meam coram me esse. Sed de illo verum est illud: Per agrum hominis peregrini transivi, & per vineam viri stulti, & ecce totum replerunt urticae, & operuerunt superficiem eius spinas, & materia lapidum destructa erat.*

6. *Quae omnes vocantur ad hanc vineam colendam, quia omnes creati sunt, ut anime curam habeant, & postmodum mercedem percipiant; haec quibus est vocatio Christiana. Efficacissime tamen aliqui perarii vocantur primo mane, alii hora tertia, alii hora sexta vel nona, denique alii hora undecima. Olim dies duodecim horis constabat, iuxta illud: Nonne duodecim sunt hora diei? Isteque in quatuor partes dividebatur, quarum quaelibet tribus horis constabat. Hora prima dici illa erat, qua Sol oritur, post tres horas hora erat tertia; post tres iterum hora sexta, sive meridies; rursum post alias tres a meridie hora nona dicebatur, vespere erat post tres alias in solis occasu, undecima erat hora una ante solis occubum, & ab illa unius tantum horae spatium erat usque ad duodecimam. Sic ergo qui primo mane conducti fuerunt, duodecim circiter horis laborarunt, qui hora tertia horis novem, qui hora sexta horis sex, qui hora nona horis tribus, qui undecima conducti fuerunt unam tantum horam labori impenderunt, & vespere facto, id est in solis occasu, receperunt mercedem. Horae istae recte designant arates hominis diversas, ita ut prima mane sit pueritia, hora tertia sit adolescentia, hora sexta iuventus, hora nona virilitas & incipiens senectus, hora undecima aetas decrepita. Nempe vita nostra non nisi instar unius est diei, quae diversis aetatibus constat, quasi horis; clauditur morte, sicut dies nocte; nox lucem diei recipit sic mors lucem vitae. Sic brevi temporis spatio pertransit haec vita, etiam in senectam pertingat: una aetas alteram propellit, sicut hora horam: Miles anni tamquam dies besterna qua praevertit.*

7. *Primo mane igitur illi ad vineam colendam a Domino conducti censentur, qui iam a pueritia me vocationis & electionis suae signa dederunt, & gratia divina cooperati sunt; ita ut possint dicere illud: Dominus ab utero vocavit me, &c. Et illud Job: Ab infanzia crevit mecum miseratio. Habes horum exempla sacris in literis Iohannem Baptistam, qui triennis antea deserti in colere cepit, & vitam asperam ducere; item Samuelem, qui coram Domino jam puer ministrabat accinctus Ephod lineo. Habes & in sacris historiis plurimos, inter quos S. Nicolaus Abstemius ex utero matris suae; S. Carolus Borromeus altariolis extruendis, & aliis sacris exercitiis vacans a puero, sanctitatisque indicia praebens non obsecra; S. Bernardinus, qui cum rediret puer a concione, pueros simplicitate puerili convocabat, & quasi ad illos concionem habens, quae audiverat cum zelo enunciabat, miraque castitatis speculum sodalibus suis erat; S. Heliodorus, qui puer trium annorum cenobium ingressus, annos sexaginta duos ibidem sanctissime vixit; S. Godefridus, qui in monasterium assumptus est, cum quinquennis esset. De his & similibus dicit Dominus: Simite parvulos ad me, &c. talium est regnum caelorum.*

8. *Quae omnes vocantur ad hanc vineam colendam, quia omnes creati sunt, ut anime curam habeant, & postmodum mercedem percipiant; haec quibus est vocatio Christiana. Efficacissime tamen aliqui perarii vocantur primo mane, alii hora tertia, alii hora sexta vel nona, denique alii hora undecima. Olim dies duodecim horis constabat, iuxta illud: Nonne duodecim sunt hora diei? Isteque in quatuor partes dividebatur, quarum quaelibet tribus horis constabat. Hora prima dici illa erat, qua Sol oritur, post tres horas hora erat tertia; post tres iterum hora sexta, sive meridies; rursum post alias tres a meridie hora nona dicebatur, vespere erat post tres alias in solis occasu, undecima erat hora una ante solis occubum, & ab illa unius tantum horae spatium erat usque ad duodecimam. Sic ergo qui primo mane conducti fuerunt, duodecim circiter horis laborarunt, qui hora tertia horis novem, qui hora sexta horis sex, qui hora nona horis tribus, qui undecima conducti fuerunt unam tantum horam labori impenderunt, & vespere facto, id est in solis occasu, receperunt mercedem. Horae istae recte designant arates hominis diversas, ita ut prima mane sit pueritia, hora tertia sit adolescentia, hora sexta iuventus, hora nona virilitas & incipiens senectus, hora undecima aetas decrepita. Nempe vita nostra non nisi instar unius est diei, quae diversis aetatibus constat, quasi horis; clauditur morte, sicut dies nocte; nox lucem diei recipit sic mors lucem vitae. Sic brevi temporis spatio pertransit haec vita, etiam in senectam pertingat: una aetas alteram propellit, sicut hora horam: Miles anni tamquam dies besterna qua praevertit.*

9. *Primo mane igitur illi ad vineam colendam a Domino conducti censentur, qui iam a pueritia me vocationis & electionis suae signa dederunt, & gratia divina cooperati sunt; ita ut possint dicere illud: Dominus ab utero vocavit me, &c. Et illud Job: Ab infanzia crevit mecum miseratio. Habes horum exempla sacris in literis Iohannem Baptistam, qui triennis antea deserti in colere cepit, & vitam asperam ducere; item Samuelem, qui coram Domino jam puer ministrabat accinctus Ephod lineo. Habes & in sacris historiis plurimos, inter quos S. Nicolaus Abstemius ex utero matris suae; S. Carolus Borromeus altariolis extruendis, & aliis sacris exercitiis vacans a puero, sanctitatisque indicia praebens non obsecra; S. Bernardinus, qui cum rediret puer a concione, pueros simplicitate puerili convocabat, & quasi ad illos concionem habens, quae audiverat cum zelo enunciabat, miraque castitatis speculum sodalibus suis erat; S. Heliodorus, qui puer trium annorum cenobium ingressus, annos sexaginta duos ibidem sanctissime vixit; S. Godefridus, qui in monasterium assumptus est, cum quinquennis esset. De his & similibus dicit Dominus: Simite parvulos ad me, &c. talium est regnum caelorum.*

Hora tertia ad vineam excolendam à Domino
 Qui hora conducti sunt, qui ab adolescentia se divino servi-
 tertia vo- tione manciparunt, de quibus verum est illud. *Bonum*
centur. est *viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua.*
Thren. 3. in quem locum sic ait S. Ambr. *Ei autem qui post de-*
curia juvenitatis annos jugumulerit, non est flamm
perfectum bonum: stimulant enim eum peccato sua,
exagitat conscientiam consuetudo peccandi. Et usus
erroru in stabiliem facit. Luctandum est huiusmodi vi-
vo, ut abolefaciat inveterata. Huic in periculo res est,
illi in bono. Etas nempe tenera gravis laboris & o-
 neris molestiam non sentit, in obsequioque divino
 se promptiorem exhibet: sed etas senescens aegrius
 fert onus aegriusque curvatur ad laborē. Ideo ho-
 ra tertia vocati numerosi adolescentum greges in
 vineam, promptissime & fructuosissime laborarūt.
 Talis S. Antonius, qui adolescens orbatu parenti-
 bus et ingressus Ecclesiam ex Evangelio audisset:
Matt. 19. *Et tu perfectus esse, vade vende omnia qua habes, &*
da pauperibus, & sequere me; tamquam ea sibi dicta
 essent, sic Christo Domino obtemperandum existi-
 mavit. Sic omnibus venditis, omnibusque solutus
 impedimentis, cœlestis vitæ genus in terris colere
 cepit. Talis & S. Paulus Eremita, qui cum 15. esset
 annorum ut liberius Deo serviret, eremum est in-
 gressus, & palma ei victum & vestitum præbente
 vixit ad 113. annum corvo etiā ei quotidie dimidia-
 tum panem afferente. Talis & S. Hilarius, qui anno
 16. Domino vocante adit solitudinem, & septua-
 ginta annis Deo servivit, solitudinem in Paradisum
 convertens, cultor vineæ Domini egregius. Hi om-
 nes operarii fuere inconfusibiles, & postquam
 pondus diei & æstus pertulerunt postquam rotum
 pene vitæ tempus vineam colendo impenderunt,
 mercede à Patrefamilias ad vespertinam donati
 sunt.

Adoles-
centia ad
Dei ser-
vitiu
apta.

Matt. 19.

Vocati
hora 6.
9.

Serō con-
versio
alio
labore
gracunt.

Hora 11.
venien-
tes.

Hora 6. & 9. vocantur, qui cum partem ætatis in
 vitis vel otio transegerint, tandem respiciunt, &
 voci Dei obtemperantes, suppleant duplicato labo-
 re quod priori tempore defuit. Sic *Matthæus*, sic
Zacchæus, sic *Paulus*, voce Domini conversi, in ejus
 vineam venerunt serō paululum, sed seriosa la-
 bore opus Domini promoverunt, ut inter prima-
 rios operarios mercedem acceperint. Sic S. August.
 dicitur, frugiferam admodum operam Dominicæ
 vineæ impendit reliquam ætatis partem Deo ex in-
 tegro consecrans, & saluti animarum.
 Denique, alii ultima veniunt hora, qui vilis & in-
 fine vitæ convertuntur, nec unquam est serā con-
 versio, si vera: unde & quosdam etiam tunc vocat
 Magnus ille Patrefamilias, qui neminem vult ire-
 muneratum, quamlibet ex quo tempore laboran-
 tem. Exemplum habes sacris in litteris in latrone,
 qui paucis horis confors laboris Christi in monte
 Calvarie, mox etiam ad consortium vocatur regni
 & coronæ. Habes & in sacris historiis nonnulla ex-
 empla huc spectantia. Habes in vita S. Andree de
 quodam sene Nicolao, qui 64. annis in impudici-

tiis versatus fuerat; at quadam die lupanar ingre-
 fas portabat Evangelium super se, meretrici vixit
 divinam in illo periclitans capere retrocedere, &
 rogare ne accederet; eo quod res mysteris plenas
 secum circumferret. Ille hac occasione complen-
 ctus, recessit, & postmodum S. Andream accessit, *Ribad.*
 rogans ut suggereret remedium contra invetera- *S. And.*
 tum illud peccatum: Vir S. Oratione & Jejunio quin-
 que dierum imperavit ei divinam gratiam & calli-
 tatis donum, cœlesti voce ei infonante: *Conceditur*
tibi petito pro sens, sed sicut tu pro illo jejunasti, ita
Et ipse debet pro se jejunare. Cum vero mandatum
 illud senti infuisset, redit domum senex, & post-
 quam menses sex in jejunio & pane transisset, ex
 hac luce evocatus est. Re elevavit autem Angelus, S.
 Andree, ipsum pro tantuli temporis labore merce-
 dem æternam esse consecutum. Sic consummatus
 in brevi, explevit tempora multa: nam quod amife-
 rat antea cō tempore compensavit feruū mensis
 devotione. Nostro quoque saculo admoda nota-
 bile fuit, quod in Jubileo an. 1577. sub Greg. 13. con-
 tigit cuidam Lutherano miuilo natione Polono;
 qui ministerium istud hæreticum 23. annis obierat.
 Compunctus autem in illo Jubileo confessionem
 generalē peccatorum Romæ fecit, hæc enim abjura-
 vit, sacram synaxin percipit, eumque feruentissime
 & copiosius cum lacrymis sacra loca visitasset, mor-
 bo correptus, tribus postmodum diebus maxima
 conscientie pace, maximaque devotione & animi
 erga Deum gratitudine, spiritum reddidit. An non
 hic tibi videtur ad undecimam vocatus, moxque
 mercedem percipisse? Agnovit id summus Pontifex
 ad quem cum res gesta referretur, in cœlum o-
 culos attollens dixit: *O altitudo divinarum sapien-*
tia. Et scientia Dei! In vestigabiles via eius: Cum tam
multis peccatores ut penitentiam agant monasterium
vel aliquid petant, ecclesie truum dierum spatium, et
veniam ad opus est. Et mercedem.
 Merito vero noster Pater familias eos graviter
 arguit quos invenit hora undecima vacantes & in-
 fructuosos: *Quid hic statum tota die otiosi & Nemp*
 gravis culpa rei sunt, quos vel ultima ætas nō mo-
 net se cordiam & ve cordiam excutere & manum o-
 perii vel sero admovere; ideo dicitur apud Sapient-
 iæ. *Tres species odium anima mea, pauperem superbis,*
divitem inopacem, senem fatuum. Quosiam dicem-
 us senes fatuos, nisi eos qui in ea etate quæ tota
 pietati vacare deberet, in vitis infatuatiherent?
 Quam odibiles sunt Deo hominibusque, qui in-
 senecta æque ac in florida ætate sunt vani, egre im-
 pudici æque ebrietati dediti, æque litibus & mun-
 do implicati: Audi Cyprianum: *Quid solidius, si*
mens ad perfectiorem non fistinet, quando totius cor-
poris habitus ad interitum properat: Dum oculi cali-
gant, aures graviter audiunt, capilli fluunt, dentes
cadunt, genua trepidant, tuilis suffocat, humor pe-
des inflat; nonne interior homo jam per se sentit
ruturam corporis domum? Cur ergo tunc non vi-
gilat, ut Deo rationem reddat? Audi & Hugonem
 lib. 2.

Ribad.
S. And.

Hist. lat.
retuli 11.
de tub.
let. 2. in
fine.

Senex
impus
Deo bo-
minibus
que odi-
bili.

Ecl. 25.

Cyp. de
abus. 18.
culi.

lib. 2. de claustro animæ: Inter abusus facili sola maior est senio obstinatio, qui morti proximus mortis non horret aduentum, & quasi ad exitum positus viam præsentis non attendit egressum, nec futura considerat.

2. Reg. 19. Otiua gnavius sum, numquid delectare potest seruum tuum cibum aut potus, vel audire possim ultra vocem cantorum, aut Cantatricum: Obsecro reuertar filius tuus, & moriar in Civitate mea, & sepeliar iuxta sepulchrum Patris mei. Quasi dicat. Non est mihi nunc cogitandum de aula delicijs, nec inter tumultus agendum, sed mens tota in solitudine sepulchro defigenda, ut felix sit transitus ex hoc sæculo: illud ut despiciam mortis nuntia senectus me adiminet.

Præclare ille antiquus temporibus illis nominatus. non abimiliter vero sæculo nostro Carolus V. Imperator, qui cum inter bellorum fluctus triginta sex annis imperij gubernacula tenuisset, ætatem ingravescemtem præsentens, sceptris renuntiavit, & comitis in Belgio indictis Principibus suis valedixit, in Hispaniam transiens. Mox vero tibi post enavigatum mare terram attigit, caducum corpus illi offensens, his dicitur verbis usus: Salve, o mater communis, clara mihi & desiderata. Sicut nudus exivi de ventre matris, ita nudus ad te revertar, velut ad secundam matrem, & pro omnibus beneficijs tuis mihi de te præstitis, non habeo illud quod tibi offeram, nisi corpus istud agrum & caducum. Exinde transiit in monasterium S. Iustini Ordinis S. Hieronymi in solitudine, ubi in penitentiâ & oratione residuum vite feliciter transegit.

Sic ille hora undecima specialiter à Patrefamilias vocatus, omnia deseruit, vocantemque secutus nullum laborem detreclavit, mercedem mox consecutus. Pudeat ergo eos qui in ultima ætate adhuc foecordes reperiuntur, imò sine corde. Nec dicant: Nemo nos conduxit, nam & ultima exit Patrefamilias, ut operarios quærat & adducat. Et quærat jam antea sollicitus exivert ut conducere, sed si non comparuerunt, aut laborare noluerunt (detrahentes portare pondus dici & astutus, malentes otuari & dormire, aut inquietè vagari, aut in popinis potitare, & belluari) saltem egenos se conspiciant vespere incumbente; & ad denarium & laborem accurrant. Hoc operat Patrefamilias, erga ipsos benignus futurus, & quod justum fuerit daturus. Nec tamen quia benignus est, & omnibus horis vocat, ideo vocatio negligenda est, quæ ab eo hora 3. aut 6. fit, differendo utique ad 11. neque enim Evangelicè operarii hora tertia vocati, aut sexta se excusaverunt, sed mox secuti sunt. Ideo dixit S. Augustinus,

Tu quando vocaris, veni. Sexta hora vocaris, veni. Patrefamilias etiam hora undecima venientem denarium promissit, sed actum vitæ usque ad septimam horam non promissit. Nempe hoc concernit dilatores & procrastinatores, quando agitur de obsequio Dei, aut negotio salutis. Quam enim incertum est,

an ad senectam sint perventuri, cum multi in flore ætatis in medijs abipiantur peccatis: Priusquam intelligerent spina vestra & hamum, sicut videntes sic in ira abhorbet eos. Quam incertum, an tunc à Deo vocandi sint, cum iusto iudicio eos tunc deserere possit, quia tempore opportuno vocantem sequi neglexerunt: Quam incertum, licet tunc vocentur, an sint obtemperaturi, an in cecitate permansuri? Concludo ergo cum Apostolo, & dico: Videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatu discedendi à Deo vivo. Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quia ex vobis fallacia peccati. Nempe Hodie vox est Dei, Cras vox est diaboli, Deus penitentiam indulgentiam dum promittit, dilationem diem crastinum non promittit.

Tu interim, o bone Patrefamilias, qui semper nostræ es salutis sollicitus, in numerum servorum tuorum gnaviter operantium nos adice. Vocanos efficaciter in vineam tuam, & effice ut vocationi quacumque hora obtemperemus. Da nobis vires & gratiam ad circumfodiendam vineam nobis commissam penitentiæ & contritionis sarculo, ad rescandendum folia & palmites superfluos & luxuriantes mortificationis ferro, ad colligandum tibi e jus propagines fidei, spei, charitatis vinculo: ut sic debite exalta & rore ac calore celestis fecundæ, fructus uberes producat, botros suas portet in divini amoris pretiosum vinum eliquandos.

EADEM DOMINICA,

Voca Operarios, & redde illis mercedem. Matth. 20.

Duplex est vocatio horum Operariorum, & Pars I. Onitium qui ad vineam Domini vocantur; Quomodo una ad laborem, altera ad mercedem: promittit enim Dominus laborantibus mercedem: & digna mercedem quodam pacto ad eam dandam se obstringeret, demerita ut post pactam sit merces iustitiæ, & non tantum servan- gratiæ. Merita nostra fundantur in gratia Dei pit- mario, quia gratis ipsius fuit, quod operibus no- dat. stris, quibus non egebat, præmium & regnum voluit promittere. Benignitatis etiam est, quod illa per gratiam internam & sanctificantem dignetur vivificare, & quodammodo leificare, ut condigna sint vitæ æternæ nam ex se, & quatenus à libero arbitrio nostro procedant, nullam habent proportionem aut condignitatem ad futuram gloriam, prout dixit Apostolus: Non sunt condigna passio- huius temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Attamen supposita gratia, quæ desiccam facit statum operantis, suppositisque Christi meritis quibus imitantur, supposita denique promissione & pacto, vere meritoria sunt, & proportio- nata, ac condigna vitæ æternæ, ita ut ex quadam iustitia illis debeatur. Propterea dixit idem Apostolus. Bennum coriam: portavit enim suam con, am, mor, fil. 2. Tim.

Psal. 57.

Heb. 3.

Conclusio

LECT. 9. triparti- ta.